

Indenrigs- og sundhedsminister Lars Løkke Rasmussen
Indenrigs- og sundhedsministeriet
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

5. april 2004

Hørings svar fra Dansk Folkeoplysnings Samråd

Strukturkommissionen har nu afgivet betænkning om den fremtidige indretning af det kommunale og regionale niveau i Danmark. I den anledning fremsender Dansk Folkeoplysnings Samråd denne udtalelse til indenrigs- og sundhedsministeren:

Indledning

Strukturkommission fik til opgave at tilvejebringe en teknisk og faglig analyse, der kan udgøre et eslutningsgrundlag for ændringer i rammerne for løsningen af den offentlige sektors opgaver.

Ifølge kommissoriet skulle kommissionen vurdere "fordele og ulemper ved alternative modeller for indretninger af den offentlige sektor og på denne baggrund komme med anbefalinger til ændringer, som er holdbare over en længere årrække."

Dansk Folkeoplysnings Samråd har valgt at fremsende denne udtalelse, da vi ønsker at sætte fokus på det folkelige kultur- og fritidsområde. Med denne udtalelse ønsker vi således at kommentere og supplere betænkningen i relation den lokale folkeoplysning.

Generelle kommentarer

Dansk Folkeoplysnings Samråd noterer sig med tilfredshed, at kommissionens arbejde har taget "sit udgangspunkt i borgerne og i de opgaver, som skal løses[...]" . Det er Dansk Folkeoplysnings Samråd enig i.

Det nævnes i grundlaget for kommissionens arbejde, at sigtet med den offentlige sektor er, at den skal:

"Understøtte et moderne og demokratisk videnssamfund. Den skal være åben og lydhør, enkel og effektiv. Borgerne skal have kvalitet for pengene og mulighed for valg mellem forskellige alternativer. Indretningen af den offentlige sektor skal sikre, at opgaverne løses tæt på borgerne og på baggrund af en dialog mellem borgere og politikere.

Decentrale løsninger giver mulighed for at imødekomme lokale behov og dermed forskellighed og skaber et bredt demokratisk fundament for løsningen af de offentlige opgaver."

Dansk Folkeoplysnings Samråd kan tilslutte sig ovennævnte. Vi mener endda, at folkeoplysningen bidrager væsentligt i et samspil med den offentlige sektor til at opnå ovenstående. Derfor undrer vi

os over at betænkningen blandt opgaveområderne stort set ikke beskæftiger sig med fritids- og kulturområdet eller konsekvenserne for dette område ved en alternativ kommunal og amtskommunal struktur.

Det lokale tilbud, engagement og inddragelse

Dansk Folkeoplysnings Samråd har ikke nogen mening om, hvor grænsen går for en evt. minimumsstørrelse for en kommende kommunestruktur. Vi mener dog, at der er behov for at være opmærksomme på nogle problemstillinger omkring folkeoplysningen, hvis en reform fører til færre og større kommuner.

Den folkeoplysende virksomhed, såsom aftenskolerne, bør fortsat være kommunalt forankret. Fordelene for de folkeoplysende skoler og foreninger ved en struktur med større kommuner er åbenlyse. Det vil betyde en juridisk og fagligt bedre funderet kommunal forvaltning.

Men set fra brugervinklen kan der opstå problemer

Der er allerede i dag en tendens til, at den fysiske placering af udbuddet af folkeoplysende undervisning etc. centraliseres omkring de større bysamfund. Med større kommuner frygter vi, at denne tendens vil forstærkes til stor ulempe for befolkningen i de mindre bysamfund og på landet. Derfor er det vigtigt at have fokus på at sikre en tilstrækkelig bredde i den fysiske spredning af de folkeoplysende tilbud i kommunen. Det er vores erfaring, at nærhed til tilbuddet har afgørende betydning for ønsket om deltagelse.

Dansk Folkeoplysnings Samråd er af den overbevisning, at det folkeoplysende tilbud har en positiv afsmittende effekt på det lokale demokratiske liv og borgernes deltagelse i dette. Derfor skal vi kraftigt anbefale en løsning, der forpligter kommunerne til fortsat at understøtte eller sikre basis for forankring af et lokalt udbud. Det gavner ikke mindst de mindre ressourcestærke borgere. Og det er netop disse borgere, der har særligt glæde af deltagelse i et folkeoplysende tilbud eller i et folkeoplysende foreningsliv.

Alternativt eller i en kombination med ovenstående kan der gøres tiltag for at understøtte borgernes mobilitet, f.eks. med mobilitetsfremmende foranstaltninger.

Ensartet service og støtteniveau

Dansk Folkeoplysnings Samråd har en klar forventning om, at folkeoplysningen får en synlig plads - også økonomisk - i en fremtidig ny kommunal struktur. Det betyder med andre ord, at vi anbefaler, at en strukturændring ikke bruges til økonomisk at beskære det folkelige fritids- og kulturliv. Tværtimod anbefaler vi at fastholde støtten på minimum samme niveau som i dag. Vi opfordrer til, at der ses nærmere på, hvordan de eksisterende mangfoldige støtteordninger kan samordnes, UDEN at det medfører forskelsbehandling for borgerne og foreningerne. Og samtidigt at støtteordningerne fortsat kan give grobund for nærhed, lokalt engagement, lokal deltagelse og et lokalt udbud. Vi appellerer kraftigt til, at en alternativ kommunal struktur ikke resulterer i at nye tilskudsordninger, der tager udgangspunkt i laveste økonomiske fællesnævner. Vi ønsker at fastholde et lokalt, et rigt, mangfoldigt og aktivt undervisnings- forenings- og kulturliv uanset hvordan eventuelt nye kommunale grænser trækkes. En væsentlig forudsætning for dette er, at foreningerne og skolerne har gode rammer at arbejde indenfor.

Forum til inddragelse af brugerne

Et vigtigt skridt i at fastholde en synlighed og et lokalt engagement for folkeoplysningen er gennem en formel sikring af brugernes indflydelse på kommunens planlægning, tilrettelæggelse og tilskudsfordeling til området. Derfor anbefaler Dansk Folkeoplysnings Samråd, at sikringen af brugerindflydelsen gøres obligatorisk for kommunerne. Dette gøres efter Dansk Folkeoplysnings Samråds mening bedst gennem en lovsikring af folkeoplysningsudvalget. Det er via dette udvalg, at dialogen mellem brugerne og politikerne sikres. Folkeoplysningsloven kan meget passende ændres i forbindelse med den øvrige følgelovgivning, der skal til for at implementere kommunalreformen.

De konkrete opgavers placering

Det er Dansk Folkeoplysnings Samråds opfattelse, at opgaven med varetagelse af Specialundervisning for Voksne både kan og bør varetages af kommunerne, såfremt reformen fører til færre og større kommuner. Det er en forudsætning for en kvalitativ undervisning, at der er et tilstrækkeligt befolkningsmæssigt underlag for undervisningen. Der skal dog fremhæves, at der bør etableres en speciel model for nogle handicapter, som antalmæssigt er meget små.

Den Forberedende Voksenundervisning (FVU) er i dag regiplaceret i amtskommunerne. Erfaringen viser, at en del borgere ikke modtager et undervisningstilbud i deres nærmiljø, dvs. i nærheden af deres bopæl. Det har den effekt, at en del borgere - trods et udtalt behov - ikke tager imod tilbuddet om undervisningen. Det er derfor Dansk Folkeoplysnings Samråds anbefaling, at FVU'en placeres i kommunalt regi for på den måde at sikre, at udbuddet fysisk kommer tættere på borgerne. Anbefalingen skal dog ses i lyset af betænkningens anbefaling af en fremtidig kommunestruktur med færre og større kommuner.

Danskundervisning af etniske minoriteter anbefaler Dansk Folkeoplysnings Samråd også fastholdes i kommunalt regi. Med overflytningen fra amtskommunerne til kommunerne blev det folkeoplysende område aktiveret i integrationsindsatsen. Det finder vi positivt og ønsker at fastholde. Men vores erfaring er også, at det samspil kun i mindre grad er lykkedes i de helt små kommuner. Vi tror derfor på, at kvaliteten af integrationsindsatsen kan blive bedre i en struktur med færre og større kommuner. Her tænker vi især på den lokale kulturelle og sociale integration, hvor ikke mindst folkeoplysningen bidrager.

Daghøjskolerne blev ved en lovreform i 2002 overflyttet til kommunerne. Det har givet en række problemer, der har sammenhæng med den nuværende kommunestruktur. Mange kommuner er for små til at bære en daghøjskole, og det giver problemer, at borgerne ikke kan bruge daghøjskoletilbud på tværs af kommunegrænser i lokalområder, som de i øvrigt betragter som naturligt sammenhængende. Det gælder ikke mindst i Hovedstadsområdet. Det er Dansk Folkeoplysnings Samråds holdning, at større kommuner og kommunegrænser der i højere grad afspejler naturligt sammenhængende lokalområder, formodentlig vil betyde at daghøjskolernes placering i kommunalt regi vil være mindre problematisk.

Dansk Folkeoplysnings Samråd skal afslutningsvis desuden henvise til udtalelser fra vores respektive medlemsorganisationer.

Med venlig hilsen

Dansk Folkeoplysnings Samråd

Eva Møller
Formand